

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Izšel dnevno razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4964

LETO—YEAR XXIII.

Cena Meta
je \$6.00

Registered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 18. januarja, January 18), 1930.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 15.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Priprave za organizatorično kampanjo na jugu

Delavci in openkarpanski tovarnarji se pripravljajo na bitko

Birmingham, Ala. — (F. P.) — Šest zastopnikov Ameriške delavske federacije se je nastavilo v tem mestu, ki je bilo izbrano za središče in glavni stan odbora, ki bo vodil organizatorično delo med tekstilnimi in drugimi delavci v južni državi. Eksekutiva Ameriške delavske federacije je zaključila, da se kampanja prične 20. januarja. Kampanja se odpravi z velikim shodom, na katerem bo govoril William Green, predsednik federacije, in mnogo drugih u-njaskih voditeljev.

Paul Smith, Francis J. Gorman in William C. Birthright so bili imenovani v odbor, ki bo vodil kampanjo. Edward McGarry, legislativni zastopnik federacije, Paul J. Aymon, predsednik tennesijske delavske federacije, in George Goode, organizator Ameriške delavske federacije za državi Georgia in South Carolina, so bili imenovani v odbor za izdelanje načrtov. Načrti bodo predloženi na seji 20. jan. Pri organizatoričnem delu jim bosta pomagali Matilda Lindsay in Mollie Dowd od ženske strokovne lige.

Birmingham, ki je bil izbran za središče kampanje na konferenci v Charlotti, je središče jeklarke industrije v južnih državah. To mesto je dobilo naziv Pittsburgh juga. V prošlem letu se je v rudnikih v okolici tega mesta produciralo šest milijonov ton železa, ki je bil stopenjen v železo in jeklo v tamoenjnih livarnah. V okolici so tudi bogati premogovniki, kar jamči mestu industrijsko bodočnost. Tekstilna industrija ima neoviran razvoj v tej deželi, ker ni skoro nikake zakonodaje, ki bi omejevala delovne ure za ženske in otroke, ki so upošteni v tej industriji in prejemaajo za svoje delo nepravno nizke meze. Ena tretjina delavcev v Birminghamu so zamorejci. Upošteni so v jeklarnah in v rudnikih. V mestu imajo svoje velike tovarne Tennessee Coal & Iron Co., American Steel & Wire, Slossom-Sheffield, Republic Iron & Steel, Lehigh Portland Cement Co. in Pullman Co.

V mestu vlada baš sedaj velika brezposelnost. Od 125.000 delavcev jih je skoro polovica brez dela. Delavce razmere so mizerne in delavci so prisiljeni delati po 12 in več ur na dan.

Trgovske zbornice v Dallasu, Tex., Birminghamu, Ala., in Oklahoma Cityju so že prišle na dan z izjavami, da se bodo borile proti organiziranju delavstva v južnih državah z vsemi sredstvi, ki jih imajo na razpolago. Njihovo stališče izizivanja je odločno in besede so jasne, da se bodo borile trdovratno kot so se pred desetimi leti, ko so pričele uvajati odprto delavnico.

Ameriška delavska federacija ima pred seboj boj, kakršenega še ni imela v zadnjih letih.

Politična kriza se kuha v Rumuniji

Dunaj, 17. jan. — Iz Bukarešte poročajo, da se tam pripravljajo dalekosečni politični dogodki. Bivši premijer Vintila Bratianu je pozval regente v imenu liberalne stranke, naj pristopijo premijerja Juliusa Maniuja, da razpusti svojo kmetstvo organizacijo, ki se zadnje čase oborožuje. Bratianu grozi, da njegova stranka sama stopi v akcijo in reši deželo, ako se regente ne odzovejo.

Brezposelnost v Buffalu

Buffalo, N. Y. — Vse večje industrije so pričele te dni odpustiti delavce. Brezposelnost je v preteklem mesecu narasla za deset odstotkov.

Unijaka konferenca v Charlotti

Pričakuje se, da se je bo udeležilo nad tisoč unijaskih uradnikov in delavcev

Charlotte, N. C. — (F. P.) — Dne 26. januarja se odpravi v tem mestu konferenca piedmontskega delavskega sveta, katere se bo udeležilo nad tisoč unijaskih uradnikov in delavcev. To bo prva konferenca delavskega sveta od časa, ko se je vršilo zborovanje Ameriške delavske federacije, ki je tudi bilo v tem mestu. Na konferenci bodo predloženi načrti za uspešno organizatorično kampanjo v obeh Karolinah. Kampanja bo oredotočena na organiziranje tekstilnih delavcev ali z organizatoričnim delom se bo poskušalo tudi med drugimi delavci.

Delavski svet je organiziral Alfred Hoffmann, organizator nogavičarske unije. Organizacija obstoja že nad leto dni in v tem času je nudila materialno pomoč drugim unijam in izdatno pomagala marionskim stavarjem.

Aretacije stavarjev se množijo

S piketiranjem se nadaljuje navalje nasilja od strani policije

Paterson, N. J. — (F. P.) — Policija je te dni aretirala nadaljnih dvajset nogavičarskih stavarjev radi piketiranja tovarne Paterson Mutual Hosiery Co., kjer je bil napovedan štrajk. Aretacije so bile izvršene na pri- tožbo stavarikov, ki delajo v tovarni.

Vzlic naraščajoči strahovladi od strani policije in oblasti, ki so samo orodje družbe, se z masnim piketiranjem nadaljuje. Stavarji izvajajo svoje pravice s tem, da pojo delavske pesmi in dražijo stavkokaže, kadar grejo v tovarno. Dosedaj, kljub številnim aretacijam, ni bil še noben stavar poslan v zapor. Edine obsodbe stavarjev so bile izvršene v slučajih, kjer so stavarji piketirali stanovanja stavkoka- zov. Ti so bili na sodišču spoznani krivi in nesposobnega vedenja, a kazni so bile suspendirane.

Med stavarji vlada dobro razpoloženje in upanje na zmago. Priprave so sedaj v teku za veliko plesno veselico, ki se vrši 24. januarja; obeta biti najbolj obiskana afera, kar jih je bilo prirejenih od strani delavske organizacije v Patersonu v prošlih par letih. Prodanih je že nad tisoč vstopnic. Odbor pričakuje veliko udeležbo.

Hefflin spet krtačil papeža v senatu

Napadel je Pijevo encikliko o šolstvu

Washington, D. C. — Senator Tom Hefflin iz Alabame, znani kuklukaar, je v četrtki v zbornici vzel na piko zadnjo encikliko papeža Pija o šolski vzgoji. Hefflin je rekel, da je ta enciklika "najprezrednejši, najdirektnejši in najbolj neobičajni naokoli papeža na javne šole v Ameriki, kar je Pij XI. postal katoliški kralj."

"To je napad na svobodno ustanovo naše dežele," je dejal Hefflin, ko je izročil senatnemu zapisnikarju kop izrezenih član- kov iz ameriških časopisov, ki se bavijo z omenjeno encikliko. "Najarogantnejši napad na ameriški javnošolski sistem, kar jih je še kdaj prišlo iz Vatikana, ki je vedno bil sovražnik ameriških javnih šol."

Rudarji se vračajo na delo

Peorija, Ill. — George W. Stouffer, distriktni odbornik rudarske unije U. M. W. A., je v četrtki poročal, da se je ena tretjina, to je okrog 300 rudarjev, vrnilo na delo. Okoli tisoč rudarjev je zastavilo pred par dnevi radi spora med Lewlaovimi in Fishwickovimi odborniki. Lewla- sova frakcija zahteva priznanje svojega poddistriktnega predsednika.

400 milijonov dolarjev vrženih v vodo

Washington, D. C. — Deset let prohibicije je stalo ameriško vlado — to se pravi: ljudstvo Združenih držav, ki plačuje davke — okroglo štiri- sto milijonov dolarjev, je rekel v četrtki kongresnik Fred A. Britten iz Illinoisa v teku debate v zbornici. To- liko je vlada potrošila za iz- vajanje prohibicije, ki je danes ni izvedena. "Vsa znane- nja kažejo, da je večina ljud- stva proti Volsteadovemu za- konu, zato ga je treba omi- litti," je rekel Britten.

Ponovni napadi na prohibicijo

"Plemeniti eksperiment" je imel slab rojstni dan v kongresu

Washington, D. C. — Deset- letnica prohibicije je bila hrupno obhajana v obeh zbornicah kon- gresa. Vihar debate je imel vi- šek v nižji zbornici, ko je moka- opozicija z gromovitim aplav- zom in tuljenjem pozdravila čin zborničnega predsednika Long- wortha, ki je vrgel v koš pripo- ročilo predsednika Hooverja za izvolitev skupnega kongresnega odbora, ki naj sodeluje z admini- stracijo v kreiranju novega pro- hibicijskega aparata.

Istočasno je senator Blaine iz Wisconsin predlagal v senatu da kongres odpravi osemnajsti am- endment, ki se je izkazal za po- poplen flasko. Senator Shep- pard iz Texasa, oče am- endmen- ta, je srdito odgovoril, da pro- hibicija ni flaska, pač pa "blago- slov za deželo."

Najbesebnejša besedna vihra v poslanski zbornici se je sukala okoli bombe, katero je sagnal med suhače kongresnik La Gu- ardia iz New Yorka, ko je resno predlagal, da kongres enostavno ignorira osemnajsti am- endment, ker ni veljaven. La Guardia je tolmačil, da prohibicijski am- endment ni bil ratificiran kakor za- hteva ustava. V sedmih letih ga je ratificiralo samo deset držav, potem, ko je 36 držav ratificira- lo le resolucijo, ki je zahtevala am- endment, niso pa ratificirale am- endmenta. La Guardia je iz- zval med suhači pravo furijo. Odgovor je bil, da je to prazno zavijanje — kljub temu so suha- či privali armado advokatov na posvetovanje.

Industrijska depresija na jugu

Na tisoče delavcev brez dela. Se- verni Karolina najbolj prizade- ta

Charleston, N. C. — (F. P.) — Val brezposelnosti, ki se je raz- lil po južnih državah, stalno na- rašča. Iz Atlante, Jacksonvill, Savanne in Columbijske prihja- jajo poročila o naraščajoči brez- poselnosti, ki je postala že akut- na in ni nobenega izgleda, da se situacija v industrijah izboljša.

Najbolj so prizadete industri- je v Severni Karolini. Nekateri časopisi so dali brezposelnim de- lavcem svoje kolone brezplačno na razpolago, da potom listov vprašujejo za delo. Celo Florida, kjer se je baš odprla turistična sezona, poroča o tisočih brezpo- selnih delavcev, ki tavaajo po uli- cah in cestah in iščejo dela, ka- terega pa v teh dneh ne dobe ni- kjer.

Rudarji se vračajo na delo

Peorija, Ill. — George W. Stouffer, distriktni odbornik ru- darske unije U. M. W. A., je v četrtki poročal, da se je ena tretjina, to je okrog 300 rudarjev, vrnilo na delo. Okoli tisoč rudar- jev je zastavilo pred par dnevi radi spora med Lewlaovimi in Fishwickovimi odborniki. Lewi- sova frakcija zahteva priznanje svojega poddistriktnega predse- dnika.

BREZPOSELNOST V JEKLARSKEM SREDIŠČU

Položaj je sličen onemu v letu 1921. Boda in revščina se je naselila v delavske družine.

Pittsburgh, Pa. — (F. P.) — V centru ameriške jeklarke in- dustrije je postalo mirno in o- tožnost je objela mesto. Ogrom- ni oblaki dima, ki se dvigajo nad mestom, so se sredičili, toda ce- ste, na katerih se zbirajo brez- poselni delavci, postajajo tem- nejše radi množic, moških in žensk, ki hodijo pred vrhote to- varen, pričakujoč, da se jim od- pro. Pričakovanje je zaman, vr- ata se ne odpro in delavci se zve- čer zopet vračajo potrti v svoja borna stanovanja.

Jeklaraka industrija uposljuje sedaj le še 60% delovnih moči. Zaposlenost v tovarni National Tube Co. se je zmanjšala za 50%. V Edgar Thompsonovem jeklarskem podjetju v Braddock se dela le polovični čas.

Westinghouseov urjak je miren in skoro brez življenja. Mnogi departamenti v tem ogromnem podjetju ne obratujejo. Povsod, kamor se človek ozre v tem veli- kom industrijskem centru, opazi mrtve livarne in brezdimne di- minike, ki segajo visoko v zrak. U- radniki dobrotelnih organizacij pravijo, da je položaj sličen onemu v letu 1921, ko se je v mesto naselila velika brezposelnost in depresija. Baltimore & Ohio žo- leznica je nedavno odslavila dve- sto delavcev.

Ob novem letu so se pele pesmi o prosperitetu. Pat McGrath, tajnika unije cestnih železničar- jev, je pograbil jeza, ko je slišal pesem o prosperitetu. "Ozi- rite se semkaj," je dejal poroče- valcu Federaliziranega tiska, ki ga je obiskal, in pokazal je na vrsto brezposelnih delavcev, ki so čakali v uradu na delo. "Ti ljudje niso postopali," je dejal, "temveč izučeni stavbinski de- lavci, ki prihajajo s pričakova- njem, da jih upošle. In to se po- navlja vsak dan. Tudi železni- čarje odpuščajo; v zadnjih me- secih je izgubilo delo 600 želez- niških delavcev. Kje je torej prosperiteta?"

Kikoljaka vojna še traja

Parlški modni diktatorji udarje- ni, ker Američanke in Angli- zinke ne marajo dolgih kral

Pariz, 17. jan. — Srdita vojna med kratkim in dolgim krilom se nadaljuje, čeprav modni paci- fisti ponujajo kompromis. Kakor je razvidno, so pariški modisti, ki so zadnje jesen odpravili pri- ljubljeno kratko kildjo in dikti- rali ženstvu vseh dežel krilo do členkov, utrpeli hud udarec. A- meriške in angleške žene in de- kletka so se uprle in nočejo kupo- vati dolgih kildj. To pomeni ve- lik poraz, kajti ameriška in an- gleška močnja je najtežja.

Francosinke so se ponizno po- dale in sprejele dolgo krilo. Spa- nija je tudi kapitulirala in Span- ke zdaj opetajo v dolgih kildjah. Italija je tudi padla. Ali vse to je premalo. Anglija in Amerika, dve največji trdnjavi, sta nopo- vedali boj do skrajnosti za krat- ko krilo. Iz New Yorka, Chicaga, Denvera in drugih ameriških središč prihajajo obupni klici tr- govcev ženske obleke, da se dol- ga krila težko prodajajo; ženske jih nočejo kupovati. To daje mi- sliti diktatorjem v Parizu. In vojna se nadaljuje.

Papirja bolezen prišla v Chicago

Prva oseba zbolela tukaj; dve na- daljnji osebi umrli v Ameriki

Chicago. — Prvi bolniški pa- takoze, ki jo raznašajo papirje, se je pojavil v Chicagu 16. t. m., ko je zbolela mrs. Vearle Whit- son, 26. St. Lincoln st., West- mont. Dr. F. H. Gaffey je prija- vil bolezen zdravstvenemu biro- ju, ki je brž uvedel karanteno. Ženska, ki je stara 29 let, je ku- pila papirjo tri dni pred božičem. Ptič je bil bolan in je erknil 5. januarja. Nato je zbolela še ona.

New York. — V Bronxu je spet ena oseba umrla za papirjo vročico.

Los Angeles, Cal. — En mo- škí je umrl in tri druge osebe so težko bolne na papirji bolezen.

Šest rudarjev ubitih v eksploziji

Straven, Ala. — V Peerless Cahaba premogovniku je bilo 15. t. m. ubitih šest rudarjev. V rudniku, ki je globok tisoč čv- ljev, je nastala eksplozija plinov. Trije delavci so se še pravčas- no rešili iz rudnika z manjšimi poškodbami. Oblasti so uvedle preiskavo.

Vlada sežiga denar

Washington, D. C. — Zaklad- niški oddelek je dal do danes se- žgati več kot 180 ton starih ban- kovcev, ki se zamenjajo z no- vim papirnatim denarjem. Vsak dan pride v zakladnico sedem do osem ton starega denarja.

Akcija za znižanje mehiške in kanadske imigracije

Washington, D. C. — Nae- niški odsek nižje zbornice kongresa se bavi s tremi predlogami, ki omejujejo na- seljevanje iz Kanade in Me- hlike, sploh iz ameriških de- žel. Ena predloga določa, da se ameriško naseljevanje o- meji na 50.000 oseb letno. Druga zahteva, da se število imigrantov iz Mehike zniža na 2500 oseb v letu. Ameri- ška delavska federacija je in- formirala odsek, da podpira strogo zapira vrata proti na- seljevanju Latincev.

Justica v Severni Karolini

Omejevanje delavskega organizatorja. Glavna priča izgnila neznanokam

Charlotte, N. C. — (F. P.) — Dama Justica v Severni Karoli- ni je uprizorila gonjo za novo žrtev, da uteši svoj pohlep po maščevanju v zadevi umora po- licijskega načelnika Aderholta iz Gastonije. C. D. Saylor, or- ganizator National Textile Wor- kers unije, je bil vržen v zapor v okraju Mecklenburg in je se- daj pod varščino \$10.000. Obto- žen je sodelovanje pri umoru Aderholta in država sedaj išče edino pričo, ki je neznanokam izgnila, da nastopi proti Saylor- su.

Ta priča je Robert Allen, stavar, ki je pred par tedni podpi- sal izjavo, v kar je bil prisiljen, in podal svojo "izpoved" proti Saylorju, s katero ga je implici- ral v streljanje na večer 7. ju- nija, ko je Aderholt s svojimi pijanimi policaji navall na stav- karsko klotirade v Gastoniji. Saylor je bil prijet, ko je prišel na sodnijsko obravnavo radi kri- vega pričanja, katerega je bil obtožen, ker je izpovedal in pri- segel, da sta bila bivši kongres- nik Bilwinkle in okrajni prosek- tor Carpenter med drhaljo, ki je ugrabila njega in dva njego- va tovariša, tekstilna organizatorja, v neki noči meseca septem- bra.

Allen je sedaj izginit. Ako ga ne dobe, bo najbrž nakana ma- ščevalne justice izpodletela.

Večji nemiri izzvani v tekstilnem mestu

Komunistična unija uprizorila rabuko in dala policiji priliko za teroriziranje

New Bedford, Mass. — Agita- torji komunistične stranke in svoje unije National Textile Workers so 16. t. m. izvali več- je nemire v tem mestu in dali policiji priliko, da je spet poka- zala svojo brutalnost. Komuni- sti aklicujejo dnevno shode pred vhodi v tekstilne tovarne. V sre- do so zborovalci zaprli cesto in prišla je policija ter aretirala pet oseb. Nato je bil akcion pro- testni shod in spet je prišlo do konflikta s policijo, ki je razna- la zborujoče in aretirala 19 glavnih agitatorjev. Aretiran je bil tudi Fred Erwin Beal iz Law- rence, Mass., ki je bil v Gasto- niji obsojen na 20 let ječe radi uboja policijskega načelnika in ki se zdaj nahaja na prostem pod kavčijo potem, ko je vložil priziv na višje sodišče. Drugi vo- dja, ki je bil aretiran, je Mar- tin Russak, distriktni organizator.

Kasneje se je sbralo več sto delavcev in delavk pred poslop- jem, kjer ima komunistična u- nija svoj stan. Spet je bil pro- met na ulici zaprt in poklicana je bila policija. Skozni okna hiše je pa prišellet pljuvalnik in zadel policijskega sarfenta naravnost v glavo; priletelo je tudi par stolov med policaje. Nato so po- licaji mislili po množici, jo raz- pršili in odpeljali nadaljnje tri moške v zapor.

Pridelavo železnih delavcev

Organizacija se je poživila in mezo so se svilele

Chicago. — (F. P.) — Organi- zirani železničarji zasnamujejo lep napredek v preteklem letu. Pri 27 železnih sistemih so iz- vojale višje meze in boljše de- lovne razmere. Teh pridobitev so bili deležni tudi neorganizirani železničarji, kajti svilaanje med organiziranim železničarjem je vplivalo na povišanje plače ne- organiziranim, v kar so bile družbe prisiljene, ako so se ho- tele izogniti nepokoju med svo- jimi delavci.

Manj uspeha so železničarji dosegli s svojo bančno institu- cijjo. Dispatchers Investment Co. je bila ustanovljena pred tremi leti. Delničarji so železničarji. Sprva so pričakovali, da bo pod- vzetje dobičkonosno in da bodo delničarji prejeli najmanj 10% dobička na vsako delnico. To se ni zgodilo in delničarji do sedaj niso prejeli še nikakih dividend. Bančna institucija ni v teku treh let napredovala, ker ni mogla ali ni znala vzbuditi dovolj zanima- nja med ljudmi, da bi vlagali svoje prihranke v banko.

Farmer-laboritje izdelali pro-gram

St. Paul, Minn. — Farmer- laboritaka stranka je te dni iz- dala svoj program, katerega bo zagovarjala pri primarnih volit- vah, ki se vrše v tem mestu pri- hodno spomlad. Platforma se zavzema za ljudsko lastništvo javnih naprav in transportne službe.

Laboritaka stranka ima ali- ene platforme za druga mesta v državi Minnesoti.

Vzdrževanje vojaštva v času širajka je draga reč

Raleigh, N. C. — Stroške za vzdrževanje milice, ki je bila po- silana v Gastonijo in Marion za čas stavke, bodo morali plačati davkoplačevalci. Vsota, ki je bi- la porabljena v to svrho, znaša nad petdeset tisoč dolarjev. Več- ji del tega denarja je bil porab- ljen za vzdrževanje milice v Ma- rionu.

Tovarnarji ustanovljajo kompanijske unije

Z njimi mislijo preprečiti prave delavske unije, da še bolj za- sužnjijo svoje delavce

Marion, N. C. — (F. P.) — Medtem, ko se Ameriška delav- ska federacija pripravlja, da or- ganizira tekstilne in druge de- lavce v južnih državah in je v to svrho uvedla vigorozno kampa- njo, južni tekstilni podjetniki ne drže krišem svojih rok. V reviji "Textile World," ki je glasilo tekstilnih baronov, je izšel po- ziv na vse tovarnarje, naj pri- čno s organiziranjem kompanij- skih unij v svojih podjetjih. Tekstilni mogotci smatrajo kom- panijske unije za najbolj uspeš- no sredstvo pri pobjljanju pravi- h delavskih unij.

Glasilo tekstilnih baronov jim svetuje, naj razvijejo agitacijo med delavci, da pristopajo v kompanijske unije, ki jih bodo držale v suženstvu, na podlagi metod, katere uporabljata Amos- keag in Pacific tekstilni družbi. Slednja ima več svojih tovaren v južnih državah. Kompanijske unije imajo namen preprečiti spontaniščne stavke, kakršne so se razvile pretečno spomlad v obeh Karolinah. Namen pod- jetnikov je očiten: ukleniti aku- šajo delavstvo v močne verige, ki pomenijo nadaljnje suženj- stvo, iz katerega ni rešitve.

Slična ideja je razvidna iz članka o skupinskem zavarova- nju delavcev, ki je priobčen v isti številki. Skupinsko zavarova- vanje delavcev proti boleznim ali onemoglosti, izjavlja avtor članka, naj se rabi kot sredstvo za večjo koperacijo med delavci in podjetniki. Javno je, da je tak načrt je vada, s katero mislijo podjetniki vloviti nerazodne de- lavce.

Lastniki tekstilnih tovaren na- juno so dokri specialisti, starih oblik paternalizma. Za svoje de- lavce so zgradili cenene kolibe, kontrolirajo šole in cerkve in dobili so pastore na svojo stran, da so jim pomagali pri krotanju delavcev, ako so postali nemirni in uporni. Sedaj skušajo uvesti kompanijske unije in skupinsko zavarovanje, kar je sicer bolj no- va reč, vendar ima tudi ta na- men zaslužiti delavce.

Zavarovalne družbe so hude nasprotnice socialnega in držav- nega zavarovanja. Ako je prišlo vprašanje državnega za- varovanja pred legislaturo, so te družbe imele takoj sraven svoje agente, da so vršili zakuliso propagando proti sprejetju za- varovalniške predloge. Vselej so se pa strinjale za skupinsko zavarovanje delavcev v tovar- nah, ker jim to prinaša dobiček. Zavarovalne družbe zeno s in- dustrijskimi podjetniki skušajo zgraditi steno proti državnemu zavarovanju delavcev, ker dobro vedo, da bi se njihovi profiti zmanjšali, ako bi vse države sprejele predloge za starostno zavarovanje. V tem je ključ do zagonetke, ki dela nekaterim ljudem še velike preglatvice.

Jugoslavija udarjena v Haagu

Haag, 17. jan. — Reparaci- ska konferenca je brez malega končala svoje delo za ureditev plačil vojne odškodnine po no- vem, Youngovega načrta. Nem- elja je sprejela vse nove zak- ljučke. Najmanj je zadovoljna mala ententa, ker se niso ugodno rešila vprašanja reparacij, ki jih morajo plačevati Avstrija in Ogrska. Delegatje Čehoslovaki- je, Jugoslavije in Rumunije so izjavili, da ne podpisajo proto- kola. Belgijski premijer Jasper zdaj skuša doseči kompromis s malo entento.

Zemva, 17. jan. — Svet Liga narodov je včeraj zaključil svo- je 58. zasedanje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naslovna: na Zdravstveno drlavo (levo Chicago) in Kanadu \$5.00 na leto, \$5.00 na pol leta, \$2.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na izsestno \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi ne se vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s 18000:

PROSVETA

2637-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v prijeto, na primer (Dec. 21-22), pomen velja le na dan prijete, da vam je s tem dana vsa plačila. Poslovno je pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kitajska tragedija

Kakor poročajo, je na Kitajskem umrlo dva milijona ljudi za lakoto v zadnjih osemih mesecih in druga dva milijona jih umre to zimo in na spomlad. Zadnji teden je zmrznilo 15,000 oseb. Kitajski ljudje cepajo kot muhe. Razume se, da v takih razmerah ljudje podivjajo in postanejo kanibali. To se pripeti tudi najbolj civiliziranemu človeku. Predno umreš gladi, ti je vseeno, če izvršiš še tako ogaben zločin. Ko je neki ameriški mislonar prošil izstradane Kitajce, naj se ne lotevajo človeškega mesa, so mu odgovorili: "Zakaj pa psi žro človeško meso? Ali so psi kaj več kot mi?"

Te tragedije pričajo, da večina človeške družbe še vedno živi v alini primitivnosti in naravnost v džungelski borbi za obstanek. Drugi pričajo, da je socialni čut belega človeštva še zelo majhen napram drugopoltnim ljudem. Kitajska je na drugi strani sveta in žolto plemo je izključeno iz naše družbe. Poediniemu ameriškega belega človeku stare mentalitete je čisto vseeno, če danes ali jutri umre vseh 500 milijonov Kitajcev. Srce ga ne bo bolelo — kvečjemu mošnja, ako je mednarodni trgovec ali bankir. Zaradi štirih milijonov revnih Kitajcev, ki niso nobeni odjemalci, se pa ne bo nihče razburjal. Povprečni Američan prečita vest o kitajski nesreči tako hladno, kakor da bi čital, da so volkovi požrli čredo jelenov v Alaski. Vest o roparskem umoru v domačem mestu ga bolj zanima.

V Ameriki bi bila taka katastrofa nemogoča. Dežela z moderno industrijsko produkcijo živi in drugih dobrin ter z velikimi rezervnimi zalogami ne pozna masne lakote. In ker je sama ne pozna, ne more razumeti, zakaj nimajo v Aziji dovolj kruha. Prvi sklep povprečnega Američana bo, da je lenoba kriva; ljudje morajo delati, zato stradajo.

Resnica je, da ljudje na Kitajskem, v Indiji, Rusiji in drugih deželah, kjer je glad stalni gost, veliko bolj garajo od zore do mraka kot pa gara zadnji ameriški delavec in farmar. Če bi samo gibanje mišic in kosti odločevalo, bi bili Kitajci najbogatejši ljudje na svetu. Varok je v primitivnem sistemu produkcije in primitivnem življenju sploh. Kitajska je agrarna dežela kakor je Indija, Rusija in brez malega vsa Azija. Znanstvenega poljedelstva ni; vse se producira na slepo in vse je odvisno od vremena. Ako je sreča mila, je dosti riža in kruha, če je suša, ni pridelka in naravna posledica je lakota.

V preteklosti je bilo tako tudi v Evropi. Lakota je vedno kosila zdaj tu in zdaj tam. Na milijone ljudi je umrlo od gladi in za boleznimi, ki pridejo iz stradanja. Takrat ni bilo treba misliti na kontrolo proizvodov. Natura sama je skrbel, da se ni prebivalstvo preveč množilo. Val slabših so pomrli in le najposlednejši so se ohranili. To je zakon naravne selekcije. Ta zakon še danes deluje na Kitajskem in v vseh ostalih primitivnih agrarnih deželah. Za primitivna ljudstva je to nekaj normalnega.

Tragedije te vrste izginejo s sveta, kadar bo produkcija povsod znanstveno organizirana in za splošno porabo. Amerika ne pozna masne lakote, so pa tudi tu nešteti slučajni stradanja posameznikov zaradi brezposelnosti in boleznih. Kitajska nima toliko živih, da bi nasitila stradajoče prebivalce — Amerika pa ima dovolj, da lahko nasiti slehernega prebivalca. Na Kitajskem je smrt vsled lakote naravna nesreča, v Ameriki je pa taka smrt hudodelstvo.

Človeška družba mora biti tako organizirana, da ne sme nikomur manjkati življenjskih potrebščin. Nihče ne sme biti obsojen na smrt z gladom. Ako družba hoče omejiti število svojih članov katerekoli plemena, naj prepreči njihovo rojstvo. Umna selekcija bo pravilen in humanitaran način. Prava civilizacija nastopi šele z rešitvijo problema vseh problemov: socialnega problema.

Starokrajški listi poročajo, da je Ljubljana dobila prvi govoreči film. Aparat je delo Western Electric Company v Chicagu in film govori — angleško. Ljubljanci so poslušali godbo, toda jezika vsi se ne razumejo. Ko pride več takih filmov iz Amerike in ko se razširi pouk angleščine, bodo vsi razumeli. Angleščina postaja, willy-nilly, mednarodna in bodoči oficijelni jezik Združenih držav evropskih.

Glasovi iz naselbin

Orlova filozofija

Pueblo, Colo. — Precej časa je že, odkar sem zadnjič pisal iz naše "najaktivnejše" slovenske naselbine; pišem zopet, da boste vedeli tisti, ki me poznate in ti isti, ki me ne poznate, da sem še pri življenju. Zadnje čase ni bilo pri nas nič posebnih zanimivosti. Bilo je sicer nekaj "aktivnega", ampak to bom opisal ob drugi priložnosti. Nekateri izmed dragih publičkih rojakov se zgražajo, eni celo preklinjajo zaradi zadnjega dopisa, da si je bil tako enostaven, umljiv, da bi ga mogel vsak razumeti. Ampak ga ne. Povej človeku resnico — pa ti reče, da laže. Laži mu, pa ti verjame. Smo pač "gospodari" in "hlapci". Zdaj bodo rešili, da se samo širokoustim. Čvenka je, bodo zavpili. Pride čas, ko se bomo razumeli, kdo je gospodar in kdo je hlapec.

Ne dolgo tega je bil v Prosveti dopis čikaškega Brusa — tak, kakor ga je napisal Brus. Mišljenje Brusa je, da so gospodariji le tisti člani "in rank and file-riji", ki delajo; uredniki so "hlapci". Kaj če bi dobili Brusa za urednika — kako bi izgledala Prosveta? Ko sem čital Brusa, sem si mislil: Brus je brus. Oblikuj ga kolikor hočeš, brus ostane brus. Predlagam uredniškemu štabu, da določi par tednov v letu in v teh par tednih naj bi priobčili ali natiskali dopise tako kakor jih napišejo mi "gospodariji". Določili naj bi nekaj nagrade za tiste, ki bi bili percentualno najvišji z najslabšo slovnico, sklanjanjem, in pravopisom. Upam, da bi potem dobili nagrado — vsaj enkrat — do zdaj jo še nisem v mojem življenju.

Dragi čitatelji, rekli boste, da sem bedak in da ne vem, kaj čenkam. Dovolite, prosim: nekateri ljudje pravijo, da jim je dolg čas, kadar nimajo kaj delati, pa grede "v vas" in v savanjo — ali bolj pravilno: ubijanje časa jim je v zabavo. Meni je pa zabava, ako kaj pišem.

Nekateri pišejo dopise, se podpisujejo, potem pa vprašujejo, če amemo take podpise izgovarjati. Vsek, ki stopi pred grupo ljudi in jim govori, je podvržen kritiki onih, ki ga poslušajo: vsak, ki piše javno in se podpisuje, je pa podvržen kritiki čitateljev. Uf! Ime, ime, kakor da je nam vsakdanja hrana. Nekateri imajo po tri ali štiri imena. Ali so kaj boljši? Ako gre človek v premo gorov kot vizitor v južnem delu države, ne zadostuje samo ime, ampak mu dajo še številko iz medenine, da se ga zamore identificirati, ako bi ga spalili treakajoči plini.

Kako smo naivni. Nekateri ljudje pravijo vsakemu gospodu ali pa gospodu, ako je majhen, in gospa ženskemu spolu. Ali mislite, da to znači, da je človek olikan, ako mu je vedno na jeziku mister ali missus? To je v ljudski navadi. To je bila — ali je še ponižnost našega človeka na Slovenskem proti predpostavljani gospodi. Ako je kaj aristokratskega v slovenskem narodu, tedaj je ta "modra kri", ki krivi hrbte in poljubljuje roke, kadar se sestane. Ali si moremo misliti kaj bolj smešnega? In mi plebejci, živeči v dobi revolucionarnih sunkov, naj posnemamo ofrakano golazen? Ali naj mari posnemamo ameriško denarno "society", ko vlija, pleše in nori po noči, po dnevu pa spi? — Pohvali Rusijo, taka kakršna je, pa se nekateri jeze. In ravno v Rusiji se trudijo, da za vedno odpravijo med ljudmi ponižno klečeplazivo in smešno klanjanje "višje družbe".

Precej časa smo že v tej deželi vsi skupaj, eni več, drugi manj, ampak pozabili ne bomo, kako smo se odkrivali, mladi in stari, vsakemu, ko je le malo dišal po kakšnem akriču. Izginja to med ljudstvom, polagoma sicer, gotovo bo pa enkrat za vedno.

Doma na Slovenskem sem bil z kraja, kjer je bil rojen Jurčič. Večkrat smo se peljali mimo Njegova rojstna hiša je prav blizu ceste, samo nekoliko korakov v stran. Pri vstopu na steno je velika tabla z napisom, da je bil tam rojen eden slovenskih prijateljev — velik sin malega

naroda. Do danes najbrže še ni nobeden tako tipično opial življenje slovenskega kmeta ali tlačana v prošli dobi kot ga je Jurčič. Nekateri kraje, življenje in navade je tako živo naslikal, da je bil morebiti ves jezen naš poljedelec ali vinogradnik po doljenjskih solnčnih hribih. Pod slavnato streho rojen je živel, pisal in delal za narod, za takega, kakršnega je poznal. Kdor ni čital Jurčiča, ta ne more povsem poznati življenja in običajev slovenskega ljudstva iz tistih časov, ko je bil naš človek še tlačan.

Nekako pred sto leti so bili kmečki upori po Slovenskem v zamahu. Kmetje so se uprli da jati desetino in tlačaniti. Bil je začetek, ki je končal, da je ljudstvo dobilo zemljo, graščine so pa postale razvaline. Tedanji vodja doljenjskih kmetov, Andrejka, je vedel, da le odporno organizirana sila zdrobi moč graščakov. Kdor je nosil polhovko, je bil očitno upornik. Ali niso jih nosili vsi? Bili so tedaj tudi taki ljudje, ki so mislili, da ne bo nikdar konec grajških oblasti nad ljudstvom. Mi se sedaj smejemo in si mislimo: Kako to, da so bili tedaj ljudje tako neumni, da so hodili delat na zapoved, se pustili pretepati in zapirati v temne grajske kleti?

Zakaj se niso enostavno uprli, razdelili zemljo in porušili gradove? Posameznik ni ljudstvo, in zato je treba čakanja — potrpljenja. Ravno tako se lahko vprašamo, zakaj ima ljudstvo kralja v Jugoslaviji, ko imamo v Zdrženih državah že stoletdeset let republiko? Tisti, ki bi radi uredili baš v Jugoslaviji državno formo vlade, da bi bila iz ljudstva za ljudstvo, vedo, da bodo poznejši rodovi govorili in pisali, kako smo bili v naših časih neumni, ker si nismo znali urediti stvari, ampak vse prepustili "vladarjem", ki so pred ljudstvom kot kakšen ornament iz mrtve tvarine.

Bilo je pred leti — precej let pred rusko revolucijo — tedaj smo bili vsi "čisti" — bil sem eni brivnici in brivec, Američanec, me vpraša, če se ne bojim, ko nosim tak znak. Imel sem znak socialistične stranke. Zakaj? pravim. "Več ne morejo storiti kot ako mi zadrgejo vrat." To je bilo tedaj. Postavljali smo se z znaki in kravata-mi. Organizacija je bila mlada. Dandanes je nekoliko drugače.

Eden ali drugi lahko hodi od hiše do hiše — veliko ne bo opravi. Ljudje so utrujeni. "Karkoli že pride, to naj bo," navadno rečejo, pa ako jih še tako dreza. In če eden ali drugi pove resnico, kakršna je že v enem ali drugem kraju, je to drezanje. Mrtvilo naj postane življenje. Nikar pa ne mislimo, da more to opraviti eden ali dva. Pomagamo lahko že obstoječim organizacijam, in to je vse, kar lahko storimo.

Dragi čitatelji naj mi oprostite, ker tako skačem od predmeta do predmeta.

"Orlov."

Zahvala

W. Aliquippa, Pa. — Tudi v tej naselbini so delavske razmere pod normalne, kajti tukajšnja železarska industrija obratuje zelo omejeno. Dr. št. 222 SNPJ, ki je najmočnejše v tej naselbini, še povojno napreduje. V tekoči kampanji smo pridobili nekaj novih članov. Na srečo tudi ni bilo v minulem letu pri društvu nobenega slučajja smrti.

Tukajšnje Samostojno društvo Sokol je obdrževalo 11. jan. veselico v svoji dvorani. Članstvo omenjenega društva izreka javno zahvalo za obilo udeležbo rojakom iz bližnjih naselbin, kot iz Ambridge, Monaca, Beaverja, Fallstona, Colona ter iz Moon Runa. Udeleženci so bili celo iz oddaljenega Bessemerja in iz East Palestine, Ohio. Enaka zahvala gre Katherinei Ogrižek za darovani "cake", kar je tudi pripomoglo naši blaginji. Ob enakih prilikah smo vam voljni vsaj po možnosti povrniti. Društvo se priporoča za poset ob nameravani maskeradni veselici na pustno soboto večer dne 22. feb. Za odbor — Geo. Simrekar.

LJUDSKI GLAS

Svobodna beseda članov S.N.P.J.

Malo odgovora

Detroit, Mich. — V Prosveti z dne 31. dec. m. l. brat Latin prikazuje brata Jurca, kot diktatorja našega društva št. 121, nas druge člane in članice pa kot kimačve, češ, kar Jurca predlaga, to Spoljar potrdi s klavdom, pa je o. k. Radi javnosti pojasnim, da brat Latin ne poroča resnice, brat Jurca nikomur ničesar ne diktira, ako pa predlaga in priporoča stvari, ki so v korist društva in njegote, je dolžnost vsakega dobrega člana, da dotično stvar podpira in glasuje zanj. Ako bi brat Jurca predlagal take stvari, kakor brat Latin in njegovi drugi, bi bila jaz prva, ki bi glasovala nasproti in prepričana sem, da tudi večina drugih članov našega društva.

Ker brat Latin ni bil izvoljen za predsednika društva št. 121, ni krivda brata Jurca in Spoljarja, ampak njegova lastna. Če bi brat Latin tako vztrajno delal za društvo in jednoto kakor dela nasproti, pa bi morda članstvo njega izvolilo. Brat Latin naj pomni, da članstvo dobro ve, komu "prikima." Trezno misleče članstvo ne voli svojih odbornikov po navodilih, ampak jih izbere po njihovih delih. Brat Latin tudi predbaciva, da se je pri volitvah progresivnemu bloku godila krivica. To je velika resnica. Progresivni blok je imel na vseh stoli v dvorani navodila, kako naj članstvo voli, tudi napadi na stari odbor društva so bili na vseh stoli. Članstvo je volilo z listki, poverilni odbor je listke preštel pred članstvom, tako da je lahko vsak videl. Ko je prišla na vrsto nominacija za tajnika, je bila prečitana pismena izjava brata Jurca, da ako ga kateri brat predlaga, da sprejme nominacijo, in če bo izvoljen, obljuba, da bo delal za koristi društva in jednoto, kakor je delal vsa leta, odkar je član (brat Jurca je bil zadržan od seje radi bolezn). Na to izjavo brata Jurca je brat Latin protestiral, češ, da je proti pravilom SNPJ, da bi člana volili v odbor, ki ni navzoh na seji. Povdarjal je, da je dosti sposobnih članov na seji ter da se izmed njih voli tajnika. Navzoh članstvo je radi miru sprejelo protest brata Latina. Torej so bili nominirani samo navzoh člani in članice, sestra Jurka, ki je na seji nadomestovala svojega sopraga, ter je bila tudi izvoljena za bodočo tajnico društva št. 121. Izvolili je ni diktator Jurca, ker on je imel samo en glas, sestra Jurka je pa prejela večino glasov navzoh članov.

Morda se brat Latin zato jezi, ker nismo prekinili volitve ter poslušali njegov govor v korist svojega bloka. Brat Latin, govor bi bil brez potrebe, saj smo imeli vaša navodila na stoli, večina zna čitati, torej je lahko vsak čital že pred volitvami. Vaš trud je bil nepotreben. Brata Latina opozarjam, da naj drugič piše resnico in naj bo tudi toliko pošten, da bo zapisal, kam je članstvo dalo stotake iz blaginje, da bo javnost vedela, kdo dela prav. Toliko v odgovor na napad brata Latina. Obenem mu pa svetujem, da je že čas, da preneha z napadi brez dokazov. Članstvo po drugih naselbinah to že preda. Mary Bernick, članica društva št. 121.

Znanstveno predavanje

Chicago. — Danes dne 18. januarja bo imel profesor Frank Preveden s DePaul vseučilišča predavanje o starorimski književnosti. Predavanje se bo vršilo v prostorih Jugoslovanskega prosvetnega združenja 1726 S. Racine Ave. Začne se ob osmi uri zvečer. Predavanje bo zanimivo in je vabljen vsak, da se ga vdeleži.

Odbor.

Listnica uredništva

L. K. Cleveland. — En galon ima 231 kubičnih palcev. 200 kubičnih centimetrov znaša nekaj več kot pol pinta, približno pol pinta in eno desetinko. Pozdrav.

Michael Ferlin, Nanticoke, Pa. — Hvala za poslano. Glede dogodka je imela Prosveta krajše poročilo na prvi strani. Pozdrav. — Uredništvo.

E. C. Bowyer:

Novo čudo letalske tehnike

Na Angleškem so izumili in preizkusili letalo, ki daleč prekaša vse dosedanje iznajdbe v tej stroki. Grn namreč za letalo, ki ga vodi nekakšen "mehanični pilot."

V angleško vojno letalstvo so nedavno uvrstili letala z avtomatsko delujočim krmiljem — "roboti" ali "umetne pilote" — kakor jih imenujejo tukaj. To so stroji neverjetno zapletenega mehanizma in nadčloveške spretnosti.

V farnboroughski letalski šoli so znanstveniki in tehničarji več let tajno delali na novem izumu. Sedaj pa jim je uspelo zgraditi "robot", ki je v stanu voditi in upravljati letalo pravilneje od najboljši spretnega pilota.

Ti avtomatični piloti so poseben pripravi za vsakovrstna bojna, zlasti bombna letala, ki operirajo podnevi pa tudi za velike nočne bombne avione z dvema in več motorji, ter za hidroavione. Na preskušnji je takšen umetni pilot že krmilil letalo več ur in na razdalje do 800 km, med tem ko se je posadka ukvarjala z drugimi reči.

To čudo moderne inženirske umetnosti sestoji v bistvu iz girokopa (precizne vrtavke), ki je bolj občutljiva za položaje in ravnesve kot naša najostrejša čutila. Vrtavko, ki mora biti neprestano v obratu, žene stisnjeni zrak.

Girokop učinkuje s pomočjo posebnega vzvodka na dva bata, ki sučeta višinsko in smerno krmilo. Ves mehanizem je tako občutljiv, da reagira na vsako spremembo smeri. Zadostuje, da krene letalo samo za del stopinjne v stran, oziroma navzgor ali navzdol, pa že vrtavka sproži bata, ki s krmiljem zopet naravna letalo v prvotno smer.

Cel "robot" — oficijelno mu pravijo tudi "pilotov asistent" — tehta približno 100 angl. funtov, tedaj precej manj od pravega živega pilota, katerega nadomestila. V krogih angleškega vojaškega zrakoplovstva že premišljajo in pretehtavajo, če ne bi kazalo take letalske robote v bodoče uporabljati tudi za rekordne distancne in vztrajnostne plete, ki preko neke meje samo zaradi tega ne uspe, ker ponavadi opesajo piloti prej nego odreče stroj.

Avtomatična letala so se obnesla ob vsakem vremenu. Plula so že v gosti megli in skozi temne oblake, kjer noben pilot ne more obdržati ravne smeri, ker mu megla zastira obzorje. Roboti pa jo tudi v takih prilikah režejo nemoteno naprej v ravni črti in nobena reč jih ne spravi iz ravnotežja.

Na vodi so se nova letala prav tako dobro obnesla kot na kopnem. Neko vodno letalo, ki je startalo pri Farnboroughu, je samo poletelo v Newcastle, ne da bi kolikaj zavilo iz prave smeri. Samo med pristajanjem je moral prijeti za krmilo pravi pilot.

Avtomatično vodena letala so tedaj v sedanjih osnutkih že zelo popolna. Začetek je bil pa precej težak. Prva avtomatična letala so svojim iznajditeljem nekajkrat prav pošteno zagodla. Avtomatični piloti so si sem pa tja privoščili kak drzen akrobatski polet in navadno prav takrat, kadar so bili spremljevalci nanj najmanj pripravljeni. Na srečo pa se svojeglavosti robotov niso nikoli zahtevali žrtve.

Seveda je na vseh teh avtomatičnih letalih poskrbljeno, da nima besede samo umetni pilot, ampak tudi pravi vodnik. Saj ne gre, da bi letalo kar naprej plulo v ravni smeri; po potrebi mora kreniti tudi v stran, se spuščati in dvigati, ravnati se po vetrovih itd. Vse to pa upravlja pravi pilot, med tem ko ga robot pri vseh ukrepih samo nadzoruje in popravlja storjene napake, ki bi utegnile letalo spraviti v nevarnost.

Na vsak način pomenijo avtomatični piloti za letalstvo veliko pridobitev, zlasti kar se tiče varnosti in zanesljivosti letanja. Vodniki letal bodo v bodoče precej razbremenjeni, ker bodo rešeni kontrolne službe za vzdrževanje ravnesveja, kar je za človeka zaradi nezadostno razvitih prirodnih ravnesvnih organov silno težak posel.

Ali vodi pretirana omika narode v pogubo?

Na to vprašanje tednika "Dimanche-Illustré" se je smelo odgovoriti kvečjemu s 30 vrstami. A Cauvin je to storil takole:

Bossuet, Montesquieu, Volney so nam pokazali veličino, razpad in razsulo bivših svetov: Tebe, Memfis, Babilon, Atene, Rim so imenoma nosili plamenico in jo izpustili na tla. Po prvotnem silaju sta Indija in Kitajska opusteli. Je li torej padec neizbežna posledica dviga? ... Ne ... Isti pojavi nastajajo še v isti okolnosti: usoda, ki je obsojala stare civilizacije, ne tlači več sodobnega sveta. Omika je neločljiva od znanosti: a nekdanje omike so bile omejene, ker je bila njih veda že v svojem čelu omejena. V zvezdnarstvu je bilo ali nebo omejeno z nebesnim svodom; njih matematika je vsebovala zgolj aritmetiko in geometrijo; njih filozofija se je neumorno sukala v takistem metafizičnem krogu; zatvorili so si bili dohod v eksperimentalne vede, ko so pobozavali naravne sile, podvržene na ta način mahovitim višje volje, ne za zakonom. Določili mejnike antičnemu svetu, je slednjič Heraklel izrekel besedo njegovega propadanja: *Nec plus ultra*. Dalje ne gre! Omika nalikuje zrakoplovu: dvigati se mora, napredovati; ako se ustavi, pade ... Kolomb, Magellan sta podrla Heraklelova stebra. Kopernik, Galilei sta razbodela tla nebesnih krogov in nam pokazala neskončni prostor. Stari empirizem je Bacon nadomestil s eksperimentalno znanostjo. Naposled je Descartes strl tesni kalup, ki je dušil človeško misel ter ji otvoril brezmejno torišče. Zato nas sleherni korak naprej več ne približuje neprestopnim mejam, temveč širi naš obzor. Zadoščale so samo nekatere nove sile, da se je prekučeni stari svet. So pa še druge, neštete, čijih neskončni valovi nas ovijajo, a da tega niti ne slutimo — vir, v katerem bode človeška znanost mogla zajemati na veke-vekovne veke, ne da bi ga je praznila. Narodi, obojeni na propadanje, torej niso tisti, ki bodo tirali prosveto čim dalje, pa pa zaostanci, mahodravci, strahopetci, ki bodo vpili: "Ne hodimo naprej!"

Nevidni zaščitniki

Al. Masseron je nedavno izdal knjigo *Angels d'aujourd'hui*, kjer na humorističen način pripoveduje sodobne ljudi nekdanjim svetnikom v varstvo. Kakor veste, brani Miklavž deco, Cile dekle itd. Pa tudi za moderne potrebe je priokrojl funkcije pokojnih božjih ugodnikov. Ivi naj pazi na nesebičnost uradništva, Kozmijan naj daje sdravnikom skromno dobrotljivost, Krištof brani pešce pred avtomobili. Franc Salčki je bil, kakor ste čitali, ondan proglasen za varuha katoliških častnikarjev. Čudno je, da Masseron šteje tudi desnega razbojnika med blažene. Anton Padovanski pomaga najti izgubljene predmete. Ali pa tudi neizgubljene, kakor poje slovenska popevka o dveh tatovih: *Svet' Anton de Padova, pomagaj, da kaj ukradeva?* Figaro pa je 9. septembra proglasil Padovanca za predhodnika brezčimne telegrafije in rekordmana brzine. Neki njegov živopisni namreč pripoveduje, da se je pogostoma pojavil na zelo oddaljenih krajih, ne da bi se bil premaknil s svojega bivališča. Zvedevši, da mu je oče obdolžen uboja, se je dal po angelu prenesti v Lisabono, kjer je od smrti obudil umorjenca, ki je potem izjavil, da ga ni umoril Antonov oče. Naslednjo noč pa se je vrnil po isti poti v Padovo. Torej kakor nalašč za pokrovitelja dobi, ko valovi prenašajo naše misli in besede skozi oblake in ko ljudje z veliko naglico poletavajo skozi zrak.

NAPREDEK AVIATIKE

Kdor je nejeveren Tomaž glede velike bodočnosti letalstva, naj premisli, kaj je o lokomotivah pisal francoski znanstveni list v decembru 1837: Brzina 80 do 100 km na uro pri hlaonih je v praksi nezmišl, kajti stroji bi se ob takih zahtevah preneglo obrabili, pa tudi tovari bi morali biti neznauni. Vlak bi bil potemtakem bolj zastran lepšega nego zaradi koristi. 32 km na uro je pravi čedna hitrost in gotovo se bodo ljudje zadovoljili z njo ... Danes mnogi vlaki delajo 110 km na uro in vozijo ogromne naklade.

Ameriško življenje

74.

Motiček je slabo meril

Raymond Gibson je imel navado, da je nosil v žepu merilni trak in kadar je vzel svojo ženo s seboj, jo je ustavil na cesti in pomeril njeno krilo. Če je bilo prekratko — in navadno je bilo — jo je ozmerjal in včas tudi klofutnil. Bila je vedno kratka mera.

Toda žena mera je bila končno polna teh javnih škandalov in nekega dne je namrla korak na sodnijo. Vsaka mera je enkrat polna, tako mora biti tudi tega, da bo Raymond vedno meril njena krila na javnih mestih. Med je hotel pobiti njena izvajanja. Sel je s mirnim trakom pred sodišče, da tam dokaže pravo mero svojega argumenta, a sreča mu ni bila mila. Njegova mera je bila tamkaj več čevljev prekratka. Izgubil je ženo in domov je meril pot sam.

Vesti iz Jugoslavije

Veno Venomer, (Ljubljana):
POKUSITE S KOLEKTIVNO
DEKLAMACIJO

(Izvirno.)

Zadnja leta je nastalo močno gibanje tkzv. šprikhorka, ki ga gojijo zlasti del. organizacije v Rusiji, Nemčiji, Avstriji in drugod. Je to način deklamiranja raznih pesmi in pesnitev ne le po enem deklamatorju, marveč deklamiranje v celotni zboru. So namreč pesmi, ki jih posamezni deklamator (recimo solist) ne zmore nikdar deklamirati z dobrim uspehom, ker je pesem premočna za eno grlo in ker je pesem predvsem izraz množice. So to pesmi, ki slikajo borbo, hrepenenje in življenje množice, mase, bodisi te ali one.

N. pr. Zupancičeva "Kovačica": Mi bomo vsi kovali, kovali svoje duše, kovali svoj značaj... Že sam ta MI in sanos, s katerim je treba deklamirati to pesem tisočev izključuje popolno uspešno predstavljanje po solistu. Ta MI uprav zahteva zbor, ki naj v svojo močjo udarja: Mi bomo vsi kovali... Tudi je v zboru mnogo bolj močjo menjava glasov, če je harmonično uglasen z raznimi glasovi.

In s tem spoznanjem se je začel tako zvan "šprikhor", kolektivna deklamacija, recitacijski zbor.

Kako se izvaja?

Sprva je bil ta zbor negiben in je samo govoril. Zbor moških in žensk se je grupiral na odru ter po znakih dirigenta deklamiral pesmitve. Zdal je prevladala ženska glas, zdaj so prevladali moški glasovi, zdaj veselo, pa spet resignirano, zdaj s poudarkom, pa spet monotono, kakor je zahtevala pesem in kakor jih je bil naučil dirigent v dolgih vajah. Ta dirigent ni dirigent s palčko in notami. Ne, on je predvsem režiser, deklamator. A v prvih početkih je režiser stal pred zborom in mu z roko dajal majhna znamenja, da so bili deklamatorji čim bolj izcela.

Kesneje se je zbor osvobodil svojega nepremičnega položaja, ter je v zvezi z deklamiranjem gojil tudi gibanje. Dobili smo gibalo-recitacijski zbor, ki se poslužuje vseh sredstev odra in scenarije, razsvetljave, in ki zahteva od deklamatorjev cele igralce. Ti zbori izvajajo tudi samo dela, napisana nalašč za gibalni deklamacijski zbor.

Kako začeti? Začeti je najbolje s kolektivno deklamacijo pesmi, ki odgovarja deklamaciji v zboru. Zbor naj tvori 10-20 oseb, lahko so ženski in moški glasovi, lahko tudi samo mladina. Nastopijo v skupini lahko na odru ali v dvorani ali na prostem, kjerkoli. Recitirajo naj pesmi, ki naj jih dovoli režiser (ki mora biti dober deklamator, seveda) in ki naj tudi razdeli glasove, predpiše, kje naj deklamirajo glasno in kje tiše, kje počasi in kje hitro, kaj predvsem poudarjajo i. t. d. Dober deklamator bo to prav lahko napravil, največ težko mu bo dalo le, izvečati zbor, da bo pravilno in hkrati izgovarjal besede. Za to pa je treba vaje in vaje.

Pesem Ivana Moka "Mi val" je kot napisana za tak zbor, je kot nalašč za začetek deklamacijskega zbora. Kako jo izvajati, razložim spodaj. Vi pa poskusite (mogoče z mladino ali pa v dramatičnih odsekih) in — uspeh ne bo izostal.

Samomor invalida

Ljubljana, 4. jan. 1930.

V Židovski stezi v Ljubljani je živel invalid, 38-letni Jernej Sešek. Mož je imel na trgu majhno kramarijo ter je vsak dan hodil s svojo robo na trg ter prodajal. Stranke v hiši pa so se nekega časa, dva dni pogrešale Seška. Ni so ga videli ne stopiti iz hiše ne vstopiti. Ker so ga pogrešali tudi na trgu, kamor ni prišel dva dneva nič, so poklikali na njegove vrhove. Zaprtje je bilo. Ni šlo drugače, obvestili so policijo ter so v pričo polic. nadzornika in nekoga ključavnika odprli vrata. Invalid Sešek je visel na precej visokem obojalu sredi sobe, mrtve. Zdravniki je ugotovili, da je najmanj že 48 ur mrtve. Bil je pokojni poročen, a nista živela skupno z ženo. Iz listkov, ležanih na mizi, je bilo razvidno, da je šel v smrt radi družinskih razmer, raz-

RAZNE VESTI

Zgodovino Amerike vklešajo skali

Keystone, S. D. — Na steni solidnega granita gore Rushmore, na kateri so že vklesane kolosalne figure obrazov Washingtona, Jeffersona, Lincolna in Roosevelta, bodo vsakega 500 besed zgodovine Združenih držav. Besedilo spiše bivši predsednik Coolidge. Vklésene črke bodo pet palcev globoke in tako velike, da se bodo lahko čitale iz daljave več milj. Geologi računajo, da vsakeane besede lahko stoji pol milijona let, razen če potres ne uniči gore. Granitna stena je tišoč čevljev visoka in vzpenja se navpično v zrak. Skulptor Gutzon Borgium izvrši delo.

Nov val mraza pod ničlo

Chicago. — Iz Kanade — te blagoslovljene ledenice zapadnega sveta — se je privabila ledena burja, ki spet razširja mraz pri ničli in pod ničlo po vsej državi do robov tropskega juga. V Chicagu in okolici je bilo v petek jutraj pet nad ničlo, bolj na severu pa daleč pod ničlo. Ves zapad je pod debelo snežno odejo in v ostrem mrazu. V nevadi sta moški in ženska zmrznila v avtomobilu, ki je čez noč obital v zametih na cesti.

Stavkarji izvajajo svoje zahteve

Allentown, Pa. — Stavkarji, ki so bili uspešni pri Edna Silk Co., so izvajali svoje zahteve za priznanje unije in osem ur dela na dan. Družba je zagrozila z znižanjem meze, a se je morala končno podati. Stavko je vodila National Textile Workers unija.

Japonski socialisti proti komunistom

Tokio. — Na konferenci japonskih socialistov so se delegati izrekli proti taktiki komunistične Internacionalne. Stranka se je izrekla proti rabi nasilnih metod za doseg svojih ciljev in ku sklaša s parlamentarnim delom udeležiti svoje načrte.

Nov prohibični umor

Brownsville, Tex. — Prohibični stražnik je ustrelil Juan Gomeza, ki je skušal vtihotapiti opojno pijačo v Združene države. Umor je bil izvršen v Los Indos, blizu mehiške meje.

KRVAVA INTERNACIONALA

Patriotizem tvorničarjev orožja in municije

Češki časopisi poročajo, da je Udržalova vlada v priznanje zaslug, dekorirala šefa francoske tovarne orožja, Schneider-Creuzot, s českim redom Belega orla. Morda ni važno, da je ta Schneider-Creuzot istočasno glavna delničarka prejšnje avstrijske in sedaj češke tovarne za municijo in orožje, Skoda-Werke. In tako smo doživeli neverjetno groteskno razmerje, da je francoski kapital med svetovno vojno produciral v Avstriji orožje, s katerim so se pobijali Francozi, in da je na drugi strani nemški kapital pod firmo Krupp, bil soudeležnik pri podjetju Schneider-Creuzot, ki je v francoskih tovarnah izdeloval topove za uničevanje nemških vojakov, in da je pri tem podjetju bil tihi delničar sam nemški cesar Viljem II. Kdor vse to preštudira, bo razumel, zakaj se svet ne more pomiriti in zakaj vse razorožitvene konference doživljajo fiasko. (Pri zadnji razorožitveni konferenci je orožna industrija najela posebnega agenta, da je konferenco razbil.) Ker je kapital, če se še tako narodnostno deklarira, internacionalen. In ljudstva?

Školkje ogrožajo električne centrale

V gorenjem toku Rena do reke Aare se je začela širiti neka vrsta školk, tako imenovana reissena polymorpha, ki je zelo nevarna tomosnjim električnim centralam in betonskim zgradbam. Školkje so prenesli pred nekoliko desetletji v te kraje iz daljnega vzhoda. Naseljuje se na betonske stebre in stene vodnih zgradb in jih uničuje z izločanjem se neraziskane kemije snovi. Na ta način je bilo že več vodnih central prisiljenih, da so ustavile obratovanje. Oblasti premišlujejo sedaj, kako bi uničile te škodljive parasite.

Ob 40-letnici delavskega zavarovanja

Ljubljana, 21. dec. 1929.

Letos avgusta je bilo 40 let odkar je začela v Ljubljani poslovati prva bolniška blagajna za delavce. Te dni se vrše proslave tega jubileja, v radio se vrše predavanja, časopisi objejujejo statistike o gibanju za delavsko zavarovanje teh 40 let, po Sloveniji se vrše predavanja o tem delu, ki je eno najnujnejših v celi kopici socialnih vprašanj.

Prvi početki soc. zavarovanja

Med podjetniki in delavci je razmerje, ki ga je treba stalno urejevati. Vprašanje tega urejevanja je najnujnejše socialno vprašanje sedanjega časa. Delavstvo samo je v razmahu svojega gibanja zahtevalo razne socialne ugodnosti in zavarovanja, s svojim mogočim gibanjem so pritiskali podjetnike, tako da so države začele izdajati zakone o obveznem bolništem in nezgodnem zavarovanju.

Prvi početki tega zavarovanja v Avstriji se nahajajo v odredbah poselskega reda iz l. 1820. V tem redu je bilo določeno, da se mora delodajalec brigati za obolelo družino delojemalca najmanj 4 tedne.

Leta 1837 so te odredbe razširili tudi na tovarnarje, obrtnike in trgovce, katerim je odredba nalagala zdravljenje njihovih delavcev, pomočnikov in ostalih nameščencev.

Rudarski zakon iz l. 1854 ustanavlja bratovske skladišnice, kjer so bili obvezno organizirani zavarovani vsi rudarji za pomoč v boleznih, starosti in onemoglosti.

Obrotni red iz l. 1859 pa ustanavlja podjetniške in združbene bolniške blagajne. Dovoljeno je tudi ustanovljati privatna društva za privatno zavarovanje proti nezgodam in boleznim i. t. d.

Vse te odredbe pa so bile ozke, omejene na neki dalj delavstva, zato ni mogoče govoriti o organiziranem socialnem zavarovanju v teh letih.

Temelj socialnega zavarovanja v avstrijskih pokrajinah je prinesel šele zakon o nezgodnem zavarovanju delavcev iz leta 1887 in zakon o bolniškem zavarovanju delavcev iz l. 1887. S tem šele je mogoče govoriti o socialnem zavarovanju.

Tako smo dobili prav za prav 1) okrajne bolniške blagajne, 2) podjetniške bolniške blagajne, 3) stavbne bolniške blagajne, 4) združbene bolniške blagajne, 5) društvene bolniške blagajne in 6) tipov bolniških blagajn: je bratovske skladišnice za rudarje.

Prva Okrajna bolniška blagajna je začela poslovati v Ljubljani dne 1. avgusta 1889 v prostorih stare Kresije v sedanji Lingarjevi ulici. Število zavarovancev je znašalo tedaj 2666 in podjetnikov 600.

Ta velika razsejnost pa je kazala, da tedaj niso polagali toliko pažnje na socialno zavarovanje, kakor kasneje, ko jih je čim dalje slabši položaj prisilil, da so se delavci resno zavzeli za čim boljše organizirano zavarovanje. Namen teh blagajn je bil še skromen: omogočiti obstojno bolnim članom za neko dobi (26 tednov) ter preskrbeti jim najpotrebnejšo zdravniško pomoč in zdravila.

Napredovanje in razširjenje

Ta sistem pa je obstojal kljub svojim skromnostim prav do prevrata. Rastle so zahteve. Dali je bilo treba zavarovanemu delavcu poleg splošnega tudi posebno zdravljenje, katerega do tedaj zavarovanca niso nudili. Tudi so smatrali za glavno nalogo zavarovanja ne le, zdraviti bolne in dajati podporo obolenim članom, marveč pobijati sploh veliko umrljivost med članmi, širiti higijeno, zboljšati življenjski položaj z ureditvijo stanovanj, s širjenjem nauka o higijeni in da se tako umrljivost delavcev zniža na minimum (preventivno zavarovanje), kar bi zmanjšalo tudi izdatke in a tem tudi prispevke za splošno zavarovanje.

Vse te zahteve so dale povod, da so se začele te razne bolniške blagajne združevati v Okrajne bolniške blagajne za Slovenijo v Ljubljani. Kakh 70 te blagajn se je združilo v to Okrajno, ki se je po prevratu na podlagi zakona o zavarovanju delavcev l. 1922 prekrstil v O-

kraini urad za zavarovanje delavcev Ljubljani. Tako je došlo delavstvo močno zavarovalno organizacijo, ki je že v nekaj mesecih štela nad 100.000 članov. Tako velik zavod pa še lahko nudi svojim članom vsako posebno zdravljenje, lastne moderne opremljene ambulatorije, zdravniške... i. t. d. Omogočilo je tudi zgraditev lastne palače na Miklošičevi cesti, kjer so ambulatoriji, kopališče, lekarna, specialisti-zdravniki, roentgen, višinsko sonce, fizikalno zdravljenje i. t. d.

Okrajni urad za zavarovanje delavcev (OUZD) skuša vsakega obbolelega člana čim prej in čim hitreje ozdraviti, pa naj bi s tega to tudi težja bremena. Radi tega so pravico do podpore podaljšali tudi od 26 na 52 tednov (na eno leto). Tako pošiljajo svoje bolnike v sanatorije, zdravilišča, kopališča, toplice i. t. d. To je prva naloga OUZD. Šele druga je prav za prav podeljevanje podpore, ki je prejema vsak obolen član. Glavna naloga je: čimprej usposobiti delavca spet za delo in to ne s tem, da ga začasno ozdravi, marveč da po možnosti zatre vsako kal boleznino v njem.

Kolkje je v tem pogledu OUZD v Ljubljani že storil, nam kaže najbolje epodnji pregled.

Kar se tiče preventivnega zavarovanja je napravil OUZD tudi velike stvari. Sistematični pregledi obratov, tovarn, stanovanj, torej kontrola higijenskega življenja delavcev-zavarovancev, potem pa številna predavanja in slike o preprečevanju obolenj in nezgod so silno zmanjšale te bolezenske primere. Kot dokaz navajamo samo dejstvo, da je število vsakoletnih smrtnih obratnih nezgod padlo pri nas od 7 na 5 slučajev pri 10.000 zavarovanih.

V Okrajnem uradu za zavarovanje delavcev imajo torej delavci močan zavod, ki živi od njihovih in podjetniških prispevkov in ki živi le sanje. Zavod je last dela, in posvečen njegovemu zdravju.

Nekoliko številk

o poslovanju OUZD v Ljubljani: Dne 1. novembra je bilo pri uradu zavarovanih 69.215 moških in 31.330 žensk, skupno 100.545 članov.

Urad ima v svoji službi 141 zdravnikov (torej na približno vsakih 700 zavarovancev pride en zdravnik); od teh je 23 nameščanih v ambulatoriju v Ljubljani, od teh 14 specialistov. Dnevno se izvrši za ščabe 270 ordinacijskih ur. Na mesec se podpisše povprečno 20.000 receptov.

Urad ima svoje ambulatorije v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, in Kranju. Posvetovalnice za matere ima v Ljubljani, Trzinu in v Mariboru. Za tuberkulozne ima slednja zdravilišča: Golnik, Klenovnik, Brestovac, Topolčine, Kravljeva, Lipik. V letošnjem letu (od januarja do oktobra) je bilo od našega urada v teh zdraviliščih 197 članov, hudo bolnih na pljučih.

V Toplice je bilo poslanih v tem času v varadžinske 17, v dolenske 10, v čateške 8, v Krapinske 7, v splitske 1, v Slatine Radenci 1.

Urad poseduje tudi lastno okrevališče "Jadrin" na otoku Rabu v Dalmaciji. Letos do oktobra je imelo to okrevališče v svoji oskrbi 140 članov našega urada. Urad je izdal l. 1928 za zdravilišča in kopališča 2.959.634,66 dinarjev.

Stroški v bolnicah so znašali letos do 1. nov. 1929 za člane in svoje Din 4.155.000. V letu 1928 je izdal urad za bolnice Din 4.571.861,09 (le za oskrbo bolnikov).

Za zdravila je letos izdal urad do 1. nov. 1929 za člane in svoje Din 2.767.000.

Lani je izdal tekom celega leta za zdravila 3.422.697,96 Din. Nemogoče je navesti vseh del in vseh podpor, ki jih izvršuje urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

In če obhajamo tega leta 40-letnico tega zavarovanja — naj bodo delavci v svesti, da je to delo zanje, za njihovo dobro, ki so si ga s svojim silnim gibanjem priborili in je postalo za delavce in naj ga ob vsakem napadu z vsemi svojimi močmi branijo. (Po raznih poročilih OUZD.)

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkop. 17. junija 1907 v državi Illinois

2637-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBOR:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....3624 W. 27th St., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....1009 E. 74th Street, Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVSEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Allequipp, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....895 E. 162nd St., Cleveland, Ohio.
FRANK LEKSA, tretje okrožje.....P. O. Box 584, Mulberry, Kans.
FRANK KLUN, četrto okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....P. O. Dines, Wya.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik.....8939 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRABT.....555 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE.....510 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POZORI—Korrespondence s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. sede, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na predsednika OUZD. VSA PISMA, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Vse pisma, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Vse pisma, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Vse pisma, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD.

VSE PISMA, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Vse pisma, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Vse pisma, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Vse pisma, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD.

Člani odbora, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Člani odbora, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD. Člani odbora, ki se nanašajo na posloj gl. odbornika, naj se nanašajo na tajnika OUZD.

Frank Lukanech: ZA NAŠE FARMARJE

Dognano je od najboljših učencev, da more ena uš v osmih tednih časa producirati, ako sta oba spola naseljena skupaj, do stopetindvajset tisoč uš; torej iz tega lahko sklepamo, kaj nam more napraviti le par teh parazitov, ako jih začnemo ne pokončavamo in se verujemo, da se zalega ne širi na naši perotnini. Vedno je najboljši in najcenejši način, da varujemo perotnino, predno se parasiiti zaležejo, ker nam je lahko posebno, ako kupimo piščance; takrat gotovo niso ušavi, ako so kupljeni od dobrega kokošarjereja. Postaviti jih moramo v čisto in dobro stanovanje, ki je razkuženo proti drugim boleznim. Dalje uš napravijo perotnino bojno, nemirno in umazano okrog zadnice, razkužimo perjo, ustavimo perotnino rast, grebeni in uhli ušavih živali postanejo blede, — postane driskava in poleg navadne driske pride še bela driska in končno pogin.

Ušave kolkje vedno slabo izvalijo, ali pa še nič. Kolkje je treba, predno se ji podložijo jajca za valjenje, dobro pripraviti z dobrim praškom proti ušem in istotako tudi gnezdo, v katero položimo kolkje za valenje. Pri kolkjah imajo uš še poseben nagon do razmnožitve vsled kolkje toplote, ki se močno razvija pri valeči kuri in tako se kar v gomoljah valijo tudi uš s piščanci vred, kar se drugič godi mogoče le bolj posamezno ali pa vsaj v manjših skupinah. Posebno pažnjo moramo imeti, kadar mogoče dobimo na posodo ali pa kupimo kolkje za valenje, ker takrat

lahko kupimo s njo tudi zalego uš; ta moramo imeti vedno pred očmi, kaj smo kupili. Meno samega je že na ta način isparalo, ker nisem bil previden. Zato pa opozarjam druge, ker imam sam izkušnjo.

Zdravila oziroma strupi — praški — in metode proti kokošjim ušem. — Omeniti moram, da imajo danes na trgu različne praške in druge preparacije proti ušem, kar pa ni nič drugega, kakor več hvala, kot je blago vredno. Take preparacije se prodajajo za velike dobičke. Ne rečem, da je blago slabo, da ne bi učinkovalo, le toliko rečem, da je drago. Ako bi mi perotninarji uporabljali take preparacije, ki se prodajajo po ušah v kartonih ali zavojih po 30 do 50 centov, ali še celo dolar, kam bi mi prišli? Ako imamo recimo 100 kokoši za napraviti, si moramo nabaviti najmanj en funt naj si bo tega ali onega praška, ako hočemo večkrat napraviti perotnino, pa še več.

Danes imamo nekaj sredstev, ki so državno preiskavana po agrikulturnem departmentu v Washingtonu, D. C., in so priznana za najboljša in najcenejša, v prvi vrsti sodium floride, ki stane funt od 50 do 60 centov. To je bel strupeni prašek, ki se ga lahko zmeša s dvakrat toliko množino pepela, moke ali potnega prahu, pa imamo najboljšo in najučinkovitejšo sredstvo proti ušem. Napraviti je perotnino pod perjem tik do kože, kot sem že omenil, s presledkom štirih dni. Najboljše je, da se to ponovi trikrat ali pa še večkrat, ako je potrebno.

(Dolge prihodnje.)

FARMA NA PRODAJ

Proda se 85 akrov dobre zemlje farma, ni še nič obdelano in nima nobenega posloplja. Rodovitna zemlja, dobra pitna voda, nahaja se ob glavni cesti, le pol milje do postaje v državi Wisconsin. Proda se prav po nizki ceni. Za nadaljna pojasnila, pišite na naslov: John Kocian, 411 South First Avenue, Belleville, Ill.

(Adv.)

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET

(THE LOST WORLD) Roman

"Ne smete misliti, da imam koga drugega rada," je nadaljevala in se smejala mojemu osuplemu obrazu. "Imam samo neki ideal. Nikoli se nisem srečala moža, o katerem sanjam."

"Pripovedujte mi torej kaj o njem. Kakšen pa je?"

"O, po zunanosti bi vam bil lahko jako všeč."

"Kako sem vam hvaležen za te besede! No, in kaj takega počenja, kar pri meni pogrešate? Kar naravnost povejte! Morebiti je pri sveti vojski, ne uživa mesa, ali pa je letalec, spiritist, človek in pol? Prav vse rad poizkusim, o, Gladys, če mi vsaj približno poveste, kaj vam je všeč."

Nasmehnila se je prozornosti mojega značaja. "Dobro, predvsem pač mislim, da moj ideal ne bi tako govoril, kakor zdaj vi to delate," mi je rekla. "Biti mora jeklen in pogumen mož, ki se ne vda tako lahko raznim mukam, ki jih je polno kako neumno dekle. Predvsem naj bo čil, podjeten in srčen, gleda naj smrti v obraz, ne da bi trenil z očesom, izvršiti mora velika dejanja in prestati izredne izkušnje. Če bom sploh kdaj koga rada imela, ne bo veljala moja ljubezen človeku samemu, temveč slavi, ki si jo pridobi in katere sijaj pade tudi name. Pomislite na primer na Richarda Burtona! Ko sem čitala njegov življenjski opis, ki ga je spisala njegova žena, sem pač razumela njeno ljubezen. Ali recimo lady Stanley! Morda ste že kdaj čitali ono prekrasno zaključno poglavje v knjigi o njenem soprogu? Da, take može žena lahko ljubi iz vsega srca in pri tem sama zraste v svoji ljubezni do moža, kakaj ves svet jo časti kot navduševalko pri izvršitvi sijajnih junaštev." (Burton in Stanley sta znana raziskovalca Afrike.)

Bila je tako lepa v svojem navdušenju, da sem skoro pozabil na smoter našega razgovora in bi lahko vse pokvaril. Napel sem vse moči, da se premagam in sem odgovoril in dokazoval:

"Vsi vendar ne moremo biti Stanley in Burtoni," sem rekel, "nima vsak človek take sreče, meni je na primer vedno manjkala prava prilika. Lahko si mislite, da bi se je poslužil, če bi mi usoda hotela biti tako naklonjena."

"Ah kaj, povsod nam je dana prilika za junaštva. Za ljudi, na katere mislim, je pač značilno, da so sami svoje sreče kovači. Sami si poiščejo prilike in se ne pustijo ovirati. Se nikdar nisem srečala takega moža, in vendar se mi dozdeva, da ga natančno poznam. Povsod naokrog je vse polno prilik za junaštva, ki samo čakajo, da jih kdo izvrši. Moja ima nalogo izvesti tak čin, ženi pa je naloženo, da čuva svojo ljubezen in z njo obdari takega moža. Poglejte onega mladega Francoza, ki se je oni teden dvignil z zrakoplovom. Kljub hudemu vetru je vztrajal na tem, da se mora dvigniti, ker je bilo razglašeno, kdaj vzleteti. Včer ga je tekmo 24 ur odnesel 1500 milj daleč in spustil se je na zemljo sredi Rusije. Ta je tudi eden izmed mož, na katere mislim. Le pomislite na ženo, katero ima rad, in na to, kako so ji morale druge žene zavidati! Jaz bi tudi samo tega želela: da bi me zavdale radi mojega moža."

"Ne, tega ne smete doseči samo zato, da bi se meni prikupili. To morate doseči zato, ker ne morete drugače, ker zahteva to vaš značaj, ker vse v vas hrepeni po junaštvu. Zadnjič ste na primer poročali o nesreči v Wigamskem premostovniku, kjer se je pretekli mesec vnel prah. Ali se ne bi bili mogli spustiti v premostovnik in kljub strupenim plinom pomagati nesrečnim rudarjem?"

"Storil sem to."

"Meni niste tega nikoli povedali."

"Ker ni bilo vredno govora."

"Tega pa nisem vedela." Pogledala me je

z večjim zanimanjem kakor doslej. — "Tukaj ste pač pokazali pogum."

"Moral sem to storiti. Kako naj bi bil spisal dobro poročilo za svoj list, če ne bi bil sam na tistem kraju?"

"O, kako prozaični razlogi! S tem odvzimate svojem dejanju vendar vsako romantično. Sicer pa — naj ste že imeli katerekoli vzroke — me vendar veseli, da ste se spustili v rudnik."

Ponudila mi je roko, a tako dostojanstveno in ljubko, da si nisem mogel nič drugega dovoliti, kot nagniti se in ji poljubiti prste.

"Povedati vam moram, da sem le neumna žena, ki ji hodi po otročarije po glavi, kakor malemu dekletu. A kaj hočem, ko je pa to bistvo moje duševnosti. To je pač izraz mojega čustvovanja in drugače sploh ne morem razmišljati. Če se kdaj omožim, vzamem samo znamenitega moža."

"No, zakaj pa ne?" sem zaklical. "Vi ste pač ena izmed onih žen, ki moža tako opogumijo. Ponudite mi samo priliko in videli boste, da jo izkoristim. Sicer pa si pravi mož, kakor pravite, vedno sam ustvari priliko, in ne čaka, da mu jo kdo drugi ponudi. Spomnite se Clivea — samo pisareček je bil in vendar je osvojil Indijo. (Od XIV. stoletja so vladali v Indiji potomci strašnega mongolskega osvovitelja Tamerlana. Lord Clive jim je v XVIII. stoletju odvzel Bengaloko, najpomembnejšo indijsko deželo, in s tem položil temelj največji angleški koloniji.) Pri svetem Juriju, nekaj tudi jaz še lahko storim na svetu!"

Nasmehnila se je ob izbruhu moje irske ognjevitosti. "Zakaj pa ne?" je rekla. "Vse imate, kar mož lahko ima: mladost, zdravje, moč, izobrazbo, podjetnost. Zlostna sem bila, da ste spregovorili; zdaj sem pa vesela, jako vesela, da je najin razgovor v vas obudil take misli."

"In če kaj dosežem ...?"

Kakor topel baržun mi je njena roka zaprla usta. "Nobene besede več o tem, gospod! Ze pred pol ure bi morali biti v uredništvu pri večernem delu. Bilo mi je samo prehujo, vas spomniti na to. Če pa si nekega dne morda priborite svoj prostor na svetu, potem se lahko povrneva k najinemu razgovoru."

Tako sem se nenadoma znašel sredi meglenega novembra večera. Tekel sem za vlakom električne železnice, ki vozi v Camberwall, z gorečim srcem in trdno odločen iztakniti neke, preden poteče prihodnji dan, katerekoli nalogo, ki bi me storila vrednega njene ljubezni. A kdo na vsem širnem svetu bi bil takrat mogel slutiti, kako neverjetno obliko bo dobilo to poslanstvo in po kako čudnih poteh bom hodil, da ga izvršim?

Citatelj se bo naposled še zdelo, da to uvodno poglavje nima prav nobene zveze z mojo povestjo. In vendar moja povest nikdar ne bi bila nastala brez tega poglavja. Samo človek, ki stoji v svet z zavestjo, da nam je povsod dana prilika za junaštva, in s srčno željo izrabiti prvo priliko, ki se mu zato ponudi — samo tak človek je zmogel, kakor sem to storil jaz, na glavo postaviti svoje dosedanje življenje in odjadrati v nepoznano, v skrivnostno meglavo zavito deželo, kjer se mu obljubujejo veliki doživljaji in veliki uspehi. Le poglejte me, gospodje v uredništvu "Daily Gazette" katerega jako neznan član sem bil dozdaj, kako trdno sem bil odločen po možnosti še isti večer polskati nevarno nalogo, ki bi me storila vrednega mojega Gladys!

Kaj je bilo vzrok, da je od mene zahtevala, naj radi njene slave tvegam svoje življenje: sebičnost ali brežsrčnost? A tako vprašanje bi si lahko zastavil človek v moških letih, ne pa pogumen triindvajsetleten mladenič, v katerem je vzplamtela prva ljubezen.

(Dalje prihodnjik.)

Frederik Boutet:

NEZNANKA

Zmračilo se je in začelo snežiti. Gospod de Loimbre ni vzpodbadal konja. Bilo mu je prav, da je žival stopala počasi. Vračal se je iz gozda, z vsakdanjega sprehoda, in jeza ga je bila okrepila in poživela.

Zivel je samotno življenje sameca v malem gradu, kjer je prišel na svet pred sedem in štiriidesetimi leti. Ne da bi kdaj posebno mislil na smrt, je vendar bil preverjen, da bo v tem gradu sklenil svoje življenje. Zivel je srečno, da si osamljenost, med zvestimi služabniki se je počutil zadovoljnega. Od svojega imetja ni trošil nič. Ne zato, ker je bil skop, o ne! Pri- lika, da bi trošil denar, se mu še ni bila ponudila v življenju.

Gospod de Loimbre je bil plah mož, da si je lastnost bila v očividni opreki a fizično zunanostjo njegovega telesa, ki je bilo močno in jako. Ljubil je nad vse svoje njive, gozdove in je hodil na lov. Za Pariz se ni brigal. Celu svojih sosedov ni obiskoval. Počutil se je dobro samo v samotni in drugačnega življenja, kakor je bilo to, ki ga

je bil živel, si vobče ni mogel misliti.

Pred njim so se odprla težka železna vrata parka. In tam daleč na dnu parka je zasijala luč v širokem traku. Razlivala se je skozi okno jedilnice, kjer je gospod de Loimbre običajno sedel pri mizi. Večerjal je zgodaj, po večerji je čital, toda ne dolgo. Navadno mu je že prej objela ude sladka utrujenost po jezi. Sedel je v udoben starinski stol, si prižgal pipe in se po- greznil v razmišljanje. K po- liktu je legal zgodaj, da je mo- gel vstajati zarana.

Ko mu je služabnik sezul škornje in se je preoblekel, je stopil v jedilnico s hrastovim pohištvo. V velikem kamninu je že radostno prasketal ogenj. V pričakovanju tople večerje se je zavalil v starinski naslanjač poleg kamina. Po vsem životu se mu je razlivalo nekaj prijet- nega in mehkega. Užival je v zavesti, da je zadovoljen in sre- čen, miren in harmoničen kakor malokateri ljudje. Tako je sedel in čakal večerje, stari služabnik pa je medtem pogrnjal mizo. Nenadoma je pozvonil zvonec. Gospod de Loimbre je naglo dvignil glavo, psi pa so renče skočili pokonci.

"Pogledal bom, kaj je," je re- kel stari sluga in odšel k vr- tom. Kmalu se je vrnil in po- vedal, da stoji pred vrati neki sofer, kateremu se je pripetila avtomobilska nezgoda.

"Seveda, nezgoda!" je zam- rnil de Loimbre. "Avtomobili- sti imajo neprestano nezgode."

Bil je namreč ljut nasprotnik avtomobilov, ker je ljubil konje, samo konje. Zaradi njih je mr- zil avtomobile in avtomobiliste.

"Potniki se nimajo kam za- teči, milostivi gospod!" je na- daljeval služabnik. "Sofer ra- čuna, da mu bo mogoče popra- viti defekt v dveh urah. Vzrok, da prosijo naše pomoči, pa je prav za prav neka dama, ki je med potniki. Ona vas prosi, da ji dovolite stopiti v hišo, da ne bo zmrzovala zunaj."

Gospod de Loimbre je zapove- dal psom pokorščino in odvrnil: "Seveda, če je tako, naj izvo- li vstopiti!"

Vendar ga je natišem jezilo, da ga tuja družba moti v nje- govem idiličnem miru. Vest, da pride v njegovo stanovanje žen- ska, pa ga je še posebno vne- mirila. Kljub jezici, ki ga je popada- la, je vendarle vladno stopil do vrat in videl, kako prihaja po

doigem hodniku v kožuho- vino oblečena dama. Na krznu so le- žali sneženi kosmiči. Ko se je ozrla po sobi, je rekla s prijet- nim glasom:

"Dober večer! Rešili ste mi življenje. Popolnoma sem ozebla v noge ..."

Z vladno prošnjo, naj opro- sti početju, je sedla h kaminu in iztegnila nožice z lakastimi čev- lji proti ognju.

"Imeli smo smolo, da se je v stroju nekaj pokvarilo ..." je začela čevljariti v toplim tonu. "Nadejala sem se, da bomo kje medpotoma izstopili in večer- jali, toda napaka nam je pokva- rila tudi to. Naš račun, da bo- mo ob desetih že doma v Pari- zu, se nam je docela pokvaril. In tam čakajo name! Ne morem vam dovolj izraziti svoje hvalež- nosti, ker ste me tako ljubezni- vo sprejeli pod streho. Verjemi- te mi, da mi je kar odleglo, ko sem ugledala luč."

Govorila je hitro in brez za- drege, kakor bi se v tej hiši po- čutila domačo.

"Milostiva, zelo sem srečen, da vam morem pomagati v tem po- ložaju," je dejal gospod de Loim- bre. Bilo bi res strašno, če bi morali v sneženem metezu čaka- ti na popravilo sredi ceste ..."

"Kako lepi so vaši psi!" ga je čez čas prekinila in pogladila e- no izmed živali po glavi.

"Kaj ne, da so lepi? A tudi pametni so zelo!" je pripomnil gospod de Loimbre.

"Oprostite in dovolite ... ra- da bi slekla kožuh ... Tu je ta- ko prijetno toplo ..."

Odložila je kožuh in klobuk, iz- volnene torbice pa je vzela ogla- dalo ter si začela popravljati la- se. Lice si je napudrala, ustnice pa načrtala s črtalom.

Gospod de Loimbre jo je opa- zoval. Motreč neznanko, ga je navdalo svojevrstno razburje- nje, ki se le včasih poloti človeka. Zdelo se mu je, da še ni videl takšne ženske. Odloživši kožuh, je stala pred njim v obleki iz ze- lenega baržuna, ki se je tesno oprijemala njenih zalitih, ven- dar vitkih udov. Pri vsakem gi- bu je dobila njena postava pou- darek popolnosti in elegancije. Obraz so ji obrobili temni las- je. Oči so bile velike in svetle ... plave ali zelene? Gospod de Loimbre ni mogel tega natančno povedati. Dopravilo našminkana se je morda videla mnogo mlaj- ša, kakor je bila v resnici. Okoli nje se je širil omamni vonj di- šave.

"Kdo bi utegnila biti?" se je natišem spraševal de Loimbre. Radovednost ga je razbicala, da so mu gorela lica. Ponovno ga je prevzel val nenavadne opojnosti.

Okrenil se je in videl, da jo je preveč očividno motril. Zardel je gori do ušes.

"Ali bi mi hoteli izkazati čast, da sedete k mizi in večerjate z menoj?" je vprašal lepo neznanko z največjim spoštovanjem.

"Zelo drago mi bo, hvala!" je odvrnila neznanka. "Naj bom odkrita in povem naravnost: že dolgo čakam na ta poziv, ker medlim od lakote. In še nekaj! Ne jezite se, če vas prosim kak- šnega prigrizka še za mojega so- ferja Lilienna."

Govorila je, kakor bi bila do- ma. In njena lepota, njen čar, njena dražest in dišava, ki je puhtela od nje medtem ko je od- pirala svoja vabljiva usta ... vse to je delovalo na gospoda de Loimbrea tako močno, da je ču- til, kako ga nekaj tiči v grlu. Sedel ji je nasproti za veliko mi- zo, služabnik pa je pogrnil za dvoje oseb.

"Bojim se, da vam moja skromna večerja ne bo dišala," je pristavil z medenim glasom. Služabniku je bil naročil, naj prinese jagnjetino z obložki.

"Prevelike skrbi si delate za- radi mene," je dejala lepa ne- znanka. Začela je jesti in je jed- la z nepopisnim tekom, med jed- jo pa povedala to in ono in go- stitelj je vse zanimalo.

Ne da bi zinila besedico o sebi, je spretno ovijala Loimbrea in ga spraševala po tem in onem iz njegovega življenja. Predstavil se ji je in ji je začel pripovedo- vati vsakojake stvari. Še nikoli ni govoril o sebi a kakšno žen- sko. Zdelo se je, kakor da ga je prevzelo nekaj, česar še ni čutil odkar živi. Ona, lepota, ne- znanka ga je predrugačila ... V dobri uri je postal iz čemerne- ga samotarja zgovoren in včer človek.

Večerja se je bližala kraju. Neznanka si je natočila šilce li- kerja, vzela iz etulja cigareto in si jo prižgala, potem je ponudi- la zlato dozo še gospodu de Loim- breu, ki se seveda ni upal pri- žgati dolge pipe.

Govorila je:

"Vi torej živite tukaj sami samcati sredi gozda? ... Mično in dražestno, zares imenitno! Ta starinska soba je res taka, da napravi človeka povsem dru- gačnega. Če bi živel tu, bi mo- rala tudi jaz pozabiti na daljni, ljubljani Pariz ..."

Sanjaje je spremljala z očmi kolobarje dima, ki so se veržili v zraku. Gospod de Loimbre jo je motril, gledal je njene oči, njena usta, spremljal je njene kretnje, opazoval je njene prste, vrat, ki se je po labodje vzpe- njal kvišku. In bolj in bolj so ga opajale te linije in zdelo se je, da ga prevzema eno samo ču- stvo. Bilo mu je, kakor da je še sedaj zapopadel misel svoje- ga življenja ...

Sofer sporoča milostljivi go- spi, da je vozilo popravljeno," je javil služabnik, stopivši skozi vrata.

Neznanka je vstala.

"Dovolite, da se vam zahva- lim za gostoljubnost ..."

Tudi gospod de Loimbre je vstal. Čutil je, kako mu kri iz- ginja z lic.

"Tako ne smete oditi odtod..." je drhtel njegov glas.

Neznanka je začudeno pogle- dala gostitelja.

"Res ne smete od mene ... Iz- gubil bi nekaj dragocenega, če bi odšli tako nenadoma ... Pro- sim vas, ostanite še malo, vsaj še malo ..."

Gledala ga je, kakso stoji pred njo visok in silen kakor orjak. Morda se ga je tudi bala. Vendar tega ni pokazala.

"Ostanite!" je medel on. "Po- glejte, vi ste mi dali spoznatno resnico ... Povejte mi vsaj, kdo ste ... V Pariz pojdem in vas poiščem ... Kaj ne, da ste igral- ka? Kje nastopate, prosim?"

Zamahnila je z roko in se po- slovila:

"Zbogom, zbogom! Tajinstve- nost najinega srečanja samo stopnjuje doživljaj tega večera ... Zbogom in še enkrat hvala!"

Ogrnila se je v kožuh in stekla k avtomobilu, ki se je takoj pre- maknil z mesta.

Gospod de Loimbre je stal k- kor ukopan. Zerjavica v kaminu je tiela. Zdaj pa zdaj se mu je

vtrgal iz grla globok vzdihljaj. In z očividno naslado je vdihaval dišavo, ki je z njo neznanka polnila sobo.

Poklical je služabnika in na- naročil, naj pripravi vse potreb- no, ker namerava naslednjega dne odpotovati v Pariz.

"Da ... našel jo bom ... Ma- ram jo najti ... Tako lepa, e- legantna, tako vabljiva ..."

Bilo mu je, kakor da je sedaj odkril žensko in moč, ki beži z žarom mladeniča, ki se hteva od življenja svoj delež.

NAROČITE SI K N JIG
"AMERIŠKI SLOVENC"

NAZNANILO IN ZAHVALA

S tušnim srcem naznanjamo znancem in prijateljem žalostno vest, da je nemila smrt pretrgala ml življenja mojemu nadvse ljubljemu soprogu in očetu

ANTON JORDANU

Dne 18. nov. 1929 je šel še zdrav na delo v rov od kjer se ni več vrnil. Ob pol šestih ure zvečer ga je zasulo in bil je na me- stu mrtve. Pogreb se je vršil po katoliškem obredu na pokopa- lišču St. Mary v Leckrone, Pa. Pokopni je bil rojen dne 23. feb. 1896 v vasi Drnovo pri Krškem na Dolenjskem. V Ameriki je bival nad 10 let. Bil je mirnega značaja in skrben oče za svoje družino, ter zelo prijaznen pri našem kakor tudi pri drugem narodu, kar je priča k temu njegov pogreb. Najlepše hvala vsem, ki ste na kak način pomagali, nas tolažili in ki ste ga sprejeli k tujemu po- čitju, kakor tudi za darovane vence. Hvala lepa družbi št. 306 S. N. P. J. in št. 190 S. S. P. Z. za darovane vence. On je bil član teh dveh društev. Še enkrat najlepše hvala vsem skupaj za vse kar ste nam dobrega storili v teh žalostnih urah. Tobi, dragi soprog in oče, želimo, počivaj v miru in lahka naj Ti bode ame- riška zemlja. Ostanem nam v vednem spominu, dokler tudi mi ne pridemo za Teboj. Oh, usoda, ti življenje nam prehitro zagre- ni, radost v srčno nam trpljenje vse namkrat spremenik. Solza pada nam solze, tužno bje nam srce, ker za vedno nam očeta kruta smrt odvzela je. Nadvse dragi, nepozabljeni, več ne čuje Tvoj se glas, v raket so te položili in odnesli proč od nas. Oh, čemu no- vember mesec? Dragi vzel si nam zaklad! Dneve srečne izpre- menil v žalovanje nam in jad. Žalujoci ostali: Mary Jordan, soproga; Rosie in Anna, hčerki; Frank Jordan, brat. stari domovini pa še živoča mater in tri sestre. Edenborn, Pa.

POTOVANJE V STARI KRAJ

si odredite najbolje potom našega potniškega oddelka, ki odpremil in dopremil že na tisoče ljudi v njihovo največje zadovoljstvo.

Pomagati dobiti pos, dovoljenje za povratek in income tax davek dokument. Napravimo affidavit, prošnjo za deklaracijo zakonitosti dohoda v to zemljo, kakor tudi prošnje za izve- zakonitne kvotne vize za one, ki spadajo v to grupo.

POŠILJAMO DENAR v staro domovino, kakor tudi v v ostale kraje vsega sveta—bančnim nalogom, čekom ali brzoj- nim potom po najpovolnejšem tečaju.

Ta največja slovanska banka v Ameriki, ki je poznana širom sveta, kod ena neizanesljivejših bank. Obrnite se na

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kole- darje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nem- škem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA